

250 Ft

Simon Lajos (1935-2008) írta 1985-ben kiadott válogatott kötetének megjelenéséről: „Első könyvemért, róla ezeken nem a legrosszabb, József Attila-díjjal jutalmazták. Könetemem egy kézen megválasztottam. Ez bizony életkoromat tekintve nagyon kevés. Nincs ritmusa a könyvek megjelenésének sem, ábrándok után nyolc-tíz év elzúléval – így hirtelen – egy-egy erősebb meséért hosszú válság.” Az anita elnevezésű kötetben – nem a költő akaratából, hanem kulturális viszonyaink romlása következtében – még inkább találok hirtelen a versolvasók Simon Lajos írásaitól, verset szinte kizárólag az *Estély*-ben jelennek meg. Hátrahagyott verseinek kötetét viszont azt jelti, hogy az elnevezés szakasza Nagykőrösön róla Simon Lajos életműve olyan alkotásokkal gazdagodott, amelyek az elmúlt két évtized leghíresebb költői dokumentumai közé tartoznak arról a világról, amelyben egyre kevesebb az emberiség és egyre több a szegénység. A Tűz-tűz nagy halottjának, Ladányi Mihályának, és a vele rokon körülmények között élő Győre Imrénének rokona ő. Kévs költőnek van, aki a népköltészet hangját a modernséggel olyan tökéletes egységbe tudta ötvözni, mint az elmúlt két évtizedben mellőzött költővé vált, ám folyamatosan alkotó Simon Lajos. Hűség a szegényekhez, hűség természet minden megszállottság ellenére, ez költészetének kulcsa. Gondolj hátrahagyott versgyűjtemény maradt utána, Tóth Árpád posztumusz verseinek sokaságával vetekedő. Még ennek a kötetnek címe is tőle való, egyik versorából emeltük ki, amely öszoceleg régebbi kötetének címeivel, a se fejt, se derekát nem hajó költő vallomásaival. Fényes csillag a Simon Lajosé költészetünk égén.

Simon András

SIMON LAJOS

Se parancs, se ostor

HÁTRAHAGYOTT VERSEK

Z-füzetek/129

SIMON LAJOS

Se parancs, se ostor

HÁTRAHAGYOTT VERSEK

BUDAPEST

Z-füzetek/129

**A kötet kiadását támogatta
Nagykőrös Város Önkormányzata
Arany János Társaság, Nagykőrös
Hevesi Gyula Alapítvány**

**Sorozatszerkesztő:
SIMON ANDRÁS**

**Tipográfia:
DÓMJÁN ISTVÁN**

© Simon Lajosné

Simon Lajos (1935-2008) írta 1985-ben kiadott válogatott *Se parancs, se ostor*ének megjelenésekor: „Első könyvemért, noha nekem nem a legerősebb, József Attila-díjjal jutalmaztak. *Se parancs, se ostor*emet egy kézen megszámlálhatom. Ez bizony életkoromat tekintve nagyon kevés. Nincs ritmusa a könyvek megjelenésének sem, ikerszülések után nyolc-tíz év elteltével – így hiszem – egy-egy erősebb testvért hoztam világra.” Az azóta eltelt időszakban – nem a költő akaratából, hanem kulturális viszonyaink romlása következtében – még ritkábban találkozhattak a versolvasók Simon Lajos írásaival, versei szinte kizárólag az *Ezredvég*ben jelentek meg. Hátrahagyott verseinek *Se parancs, se ostor* viszont azt jelzi, hogy az élete utolsó szakaszát Nagykörösön töltő Simon Lajos életműve olyan alkotásokkal gazdagodott, amelyek az elmúlt két évtized leghitelesebb költői dokumentumai közé tartoznak arról a világról, amelyben egyre kevesebb az emberség és egyre több a szegénység. A *Tűztánc* nagy halottjának, Ladányi Mihálynak, és a vele rokon körülmények közt élő Győré Imrének rokona ő. Kevés költőnk van, aki a népköltészeti hangot a modernséggel olyan tökéletes egységbe tudta ötvözni, mint az elmúlt két évtizedben mellőzött költővé váló, ám folyamatosan alkotó Simon Lajos. Hűség a szegényekhez, hűség eszméihez minden megcsalottság ellenére, ez költészetének kulcsszava. Gazdag hátrahagyott versgyűjtemény maradt utána, Tóth Árpád posztumusz verseinek sokaságával vetekedő. Még ennek a *Se parancs, se ostor*nek címe is tőle való, egyik verssorából emeltük ki, amely összecseng régebbi *Se parancs, se ostor*ének címével, a *se fejet, se derekat* nem hajtó költő vallomásával. Fényes csillag a Simon Lajosé költészetünk egén.

Simor András

Letölthető:

[\[PDF formátumban \]](#) [\[EPUB formátumban \]](#)

Szonett Helénáról

Minek cipelném lírai keresztem,
Ronsard, a költő, csak-csak megbocsát,
görög földön Helénának neveztem
egy kopaszodó kutya-páriát.
Hozzám szegődött, hajszolt, mint a rosszlány,
sikátorokban szinte kergetett,
pedig batyumban hús se, csont, se dollár,
se márka, és se drachma-rengeteg.

Valamikor bizonynal megbecsülte
sok vén kan és sok csaholó tahó,
anyja hódító spánielnek szülte,
de hol van már az olümposzi hó!

Végül megállt, s csak álldogált kopottan,
ahogyan én: hitemből kifosztottam

Arany Nagykőrösre érkezése, 1850-ben

„Nem mese ez, gyermek...”, meghaltam volna Szalontán
mint őt a dzsida, engem a helyi Haynauk ujja megöl.
Ahogy célozták homlokomat, szívemet,
ahogy sziszegték hátam közepének:
lám, lám, ez is az országgyújtogató Sándorral cimboráit,
mi több: atyafiségbe keveredett véle,
mi több: kelmed is apró szikrákat fújdogált!
Mi helye itt még, nótárius úr?
Hát lóra, szekérre! Bujdosni, ahogy Toldi.
Nagy kőrös dobott még egy szalmaszálat,
ott megbújhatok, mint kazalban a tű,
koszorúsán is leszek hangyák között hangya,
folyóban vízcsepp, de már ő betűvel.
Hát Isten hozzád, te ódon Csonka torony,
s ti nádi farkasok, üvöltsetek utánam!
Üdvözlégy, Kőrös, bűjtató fészek-hazám!
El még szívemben dal,
legyél múzsám, csókold világra őt!

...s még Sándorról is szólhatok talán...

A bujdosó bukása

Legendák mondják: valahol Bugac
tájékán bujdosott egy ál-Petőfi,
pedig már hervadt három rossz tavasz,
de mégis, mégis hátha az Igaz,
ételeit maga a kántor főzi.

Emlékek üszkén egyszer összecsap
az ételt hordó kántor és amaz,
meglehet éppen tavasz idusán,
és szól a kántor, foghegyről, furán:
nem emlegeted Júliát és Zoltánt,
csak Bécsset és a vad kozákokat,
leveseimet, galuskáimat,

szíved helyén is gyomrod van, komám!

Morzását se hoztam

Sok évvel ezelőtt Krakkóban a Posztócsarnok előtt,
rám támadt háromszáz galamb.
Noé kis szirtgalambja, a szélesebb szárnyú,
a népek tépázott békegalambja, amit Picasso rajzolt,
és fekete, akár az SS-mundér,
Istenem, éppen ott!
De játszadozva keringtem örvényükben,
mint gyermekidőmben a boszorkányszélben.

S mikor egy lélekkönnyű, lélekfehérke
arcomba csapta szárnyát,
megértettem végre,
elszomorodva sóhajtottam a szélbe:
éhesek vagytok, kedveseim!
Búzáat hozok, ha egyszer visszatérek!

És annyi év után
ott állok megint,
fordítgatom zsebeimből a semmit,
s a templomok városában sziszegem, mint az átkot:
bizony morzsát sem hoztam,
idejutottam, kedveseim!

Sírás

1900 valahány nyarán,
éppen egy hete vízen s levegőn...
már faltam volna csalánlevest vagy répát,
fenyőtűből teát, ahogy apáink,
hullott lovak szügyéből csak úgy nyersen.
Már szédelegtem, ahogy a csikasz,
s átmenteni magamat még a versnek,
télikabátom zálogházba vittem.
A szeptemberi szélre még füttyültem,
az októberi dérré mosolyogtam,
november zúzmarája csontomig...
december szenthavában a csoda:
kiválthattam, ami megválthat engem.
Akkor földhöz vert, mégis kemény voltam,
mért mondanám, hogy sírtam, hogy zokogtam?
Tudtam a nyomor múltó, s csak enyém.

Most sírok, hiszen annyié a nincs.

Fehér ebem

Fehér kutyám,
fehér ebem,
egyre jobban
fehéredem.
Fehér kutyám,
holnapután
akár hogy is
csiklandoznak,
szép fekete
koporsómban
nem kuncogok,
fel nem ülök,
már azután,
szegény kutyám,
tányérodon
nem lesz csülök!
De még addig,
fehér ebem,
elvem ellen
fehéredem,
fehér kutyám,
nap nap után,
percről percre
szegényedem!

Egy körösi temetőn

Ismerkedem a temetőmmel:
évente sorral megy tovább,
felén még búzatábla zöldell,
pipacs nyílik, meg szarkaláb.

Élet és élet rendre vágva,
és fogy és fogy a búzaszál,
két végen ég a gyertya lángja,
halál és ember is kaszál.

Kutyámmal járogatok arra,
ki nagy fülével csak legyint,
ha mondom, hol lesz sírom halma
emberi számítás szerint.

A nagyfülű hízelgős fajta,
csúfolva gyermeknyelvet ölt:
Te, mindig pesszimista gazda,
hol lesz akkor már búzaföld!

Tiborc vigasztal

És végül is nincs nekünk nagy bajunk,
van kenyerünk, picinyke Hold-darab,
csak ijünk elől messze futott a vad,
a szöcske őzike s bátyuskája, a szarvas,
míg a szelídek szétszéledtek az éjben,
házunk is van, csak olykor Dobsina,
csak gyümölcsünk megfagyott, vagy féreg falta.
De végül is nincs nekünk nagy bajunk,
csak hirtelen dúsgazdag lett az Úr,
vagy koldusbotra jutván, elhagyott.

Jeszenyin mámore

Ment, ment hazafelé a petrográdi éjben,
a lába bírta még, lelke volt szétkuszált,
a palotának alsó szemeit nézte csak,
és azt gondolta arról: „Falum, szülőházam!”
És megcsókolta forrón a konflis lovak orrát,
karjait meglengette övéi ritmusán,
ámult a vén kocsis: csakis durák az úr!
S nem aida, hogy az úr
éppen füvet kaszál.

Ballada az elhallgatásról

Mosonszolnoki búcsúban,
meg nem mondom valahányban,
Anna napkor, de már éjén,
immár sátorbontás végén,
ültem hosszú kocsmá-lócán,
kecskelábú asztal mellett,
s velem félfalu-rokonság.
S ama hosszú kocsmá-lócán,
kecskelábú asztal mellett,
melegített a rokonság,

s ujjaim közt pohárkával
belekezdttem egy nótába.

Nem ismerte azt a nótát
sem az alvég, sem a felvég,
anyám is csak dúdolgatta,
apám is csak dünnyögette,
cigányom is csak pengette,
fél falu fülét hegyezte.

Én sem tudtam, hol tanultam,
az is lehet: nem tanultam,
talán éppen Isten adta
elsőhangú madárkának.

Hiszen fél falu fülelte,
anyám is csak dúdolgatta,
apám is csak dünnyögette,
cigányom is csak pengette,
valamennyi számból leste.

...Ám egy bodros bika-legény
asztalra csapott tenyérrel,
mintha nyüzsgő legyet verne,
foga csillant, szeme villant,
cigányomat leintette,
s bömbölöző bikahangon
rágyújtott egy közismertre.

Sógor mondta: csakazért is!
Anyám még tovább dúdolta,
apám még tovább dünnyögte,
s mert a cigány nem pengette,
végül félfalu-rokonság
rágyújtott a közismertre.

Sógor mondta: csakazért is!
Anyám még tovább dúdolta,
apám még tovább dünnyögte,
volt még, ki fülét hegyezte,
volt még, aki számból lesse!

De a legény csak zengette,
cigányom neki pengette,
anyám is nem dúdolgatta,
apám is nem dünnyögette,
nem volt, aki számból lesse.

Sógor mondta: csakazért is!
De én hosszú kocsma-lócán,
kecskelábú asztal mellett,

immár másnap virradatán,
üres, csorba pohárkámat
ujjaim között pörgetve,
fejem vert-kosként leszegve,
csak úgy, szívemmel sziszegve

„Ezt a dalt az Isten adta,
s ahogy adta, el is vette!”

Bal-ballada

Reggel meghalt a bal kisujjam,
délben már bal karom halott.
Halott, halott... sikoltozott,
még élni vágyó jobb karom.

Halott, halott... sikoltozott
szívem, a csöppet elhagyott,
mert ballábas, mert balkezes,
és fácánnak is bal vagyok.

S ha majd egyszer, mint bal kisujjam,
arcom is végzetes-beteg,
balról szeretnék feltámadni,
bal-társak, így temesetek!

Hogy vagy?

Örülök, hogy még dobogok,
Kháron ladikján nem úszom,
szegény életem négy-sovány
perceit által aluszom,

mert hátha újjá szül Anyám!

S körülöttem a levegő,
mint fáradt magzatvíz csobog.

A visszatérő

Ó, nem a betegágyból,
szinte a túlvilágról:
az elkallódás szégyen-gizgazából,

jön, jön még a bukástól kábán,
még tántorogva, mintha légnyomástól,
előre dőlve, mintha szembe-szélnek,
mintha kaptatna szinte hegysöreénynek,
nyúzottan, mint az igazi beteg.
De már a lába ritmusra csoszog,
s nem pára, vers leng a szája körül.
...Csoda történt! Sírják a jó barátok,
csoda történt! Heherézik csalódva
a mindig-mindig ellendrukkerek,
pedig csak visszapördült, szembe fordult,
pedig csak felkelt, s dacosan megindult
mikor a sarlatánok konzíliuma
felírta kórlapjára
a menthetetlent, irgalmatlanul.

Önarckép

Csak ül, ölbe tett kézzel ül,
ücsörög, mint a mihaszna,
szemét lehunyva ül, csak ül,
ahogy bor mellett, ül, csak ül!
S ki látja, hogy mélyen, belül
vágja a régi búzarendet,

s kormos arccal szemet lapátol,
s csaláson töri fejét:
el kellene adni felét,
de lehetőleg negyedét,
kicsiny csalással nyolcadát,
ha létezik, az öröklétnek.

Szívünkön két tenyér

Előbb lemondunk anyánk édes tejéről,
aztán kezéről, szoknyája szegélyéről,
aztán mindenről... Ama háznak
horpadt küszöbét, kopott grádicsát
hetykén lépkedjük át.
Aztán a nő, csak a nő, az a drága,
aztán a gyerek, szerelmünk almafája,
s pénz és dicsőség talán. Majd a delelőn
ragyogva állunk. Évekig? Ki tudja?
Aztán megtorpanás, hőkölés vissza-útra,
s egyszer csak szívünkön két tenyér,
elmorzsoljuk a végső cigarettát,

a szőlőtőke tőgyére rálegyintünk:
tejceskét adna inkább!

Mondd, mire vársz?

Mondd, mire vársz még öregember?

Nem várok én már semmire...
Csak még a csikkemet eloltom,
csillan még fél pohár borom,
aztán felállók a küszöbről,
nadrágomat leporolom,
kezemet összepaskolom.
s mehetek is, csak még megnézem,
mennyi a meggyen a virág,
ugyan kihajt-e még a szőlő,
amit duhaj játékok közben
letiportak az unokák.

Született-e hétfejű Dávid
bezúzni a Föld homlokát.

A veterán üzenete

Hogy lezuhantam gyorsan a lapok oldaláról,
rághatna belül a keserűség, mint féreg az almát,
lehetnék tőle szívbeteg, avagy dühöngő vénség,
anarchista, mindent felforgató.
Hanem én én vagyok: dolgom csak egyre megy,
ahol kezdtem, oda juttat a hűség:
ördög vigye a nagyság hírnevét!

Falusi csendben is teremthető otthon.

Tinódi Lantos Sebestyén né éneke a második ezred végén

Már megint verset írsz, ó, jó uram!
Minek az mostan, hírnevet se hoz,
de még mákszemnyi pénzmagot se perget.
Te csak elkószálsz velük erre-arra,
és fennen dicsér néhány jó barát,
amíg nekem már-már poros a kamrám,

a végrehajtó ajtónkon zörög,
s annak jó szóra nem lehet szíve,
s te akkor is körmölsz, mint régi pópák,
avagy manapság a fiskálisok,
vagy mint receptet ír a doktor úr,
vagy mint kérvényt az álnok álszegény,
s ámítod magad: majd egy jobb jövő!

Tudom, zsákolni gyenge már a vállad,
nyeles szerszámhoz vézna a karod,
s nem fül fogad urakhoz dörgölődni,
tán megvetnélek érte magam is...
de legalább ne pazarold a lámpát,
s ne tékozzol a drága papírost.
Duzzogok hát! Epeszt a keserűség!
...de szaladok a veszett pénz után:
dalaid olykor eldúdolgom!

A mandulák hegyén

Hetvenhét sebemet mit se bánva,
jó lélekkel, nagypéntek délután
vinném keresztemet a Golgotára,
míg gödröt kapar elárvult kutyám,
s ha lenne csirkém, éjfélben is szállna,
bárányom, gidám leszegné fejét,
tehénkém jerikóit harsonázza,
kantárját tépné lovam, szamaram,
tajtékos szájjal, mint ha szalmaszálat,
s tajtékos háttal vágatna világnak.
És jönne talán pár vajákos férfi,
és jönne talán pár kenőcsös asszony,
és egy irgalmas hős-Veronika,
aki kendővel törölné az arcom.

...de én itt élek mostan Hároson,
diófák és mandulák hegyén,
itt glóriázott gledicsia-tüske...

Húsvéti fehér ingbe öltözötten,
innen kell tápászkodnom, sebesülten.

Koldus a templom előtt

Csak lenne itt egy templom a közelünkben!
Én ott volnék már hajnali harangszókor,

mikor a kakas elsőt kukorékol.
Ott állnék csillagokig, s támasztanám a falat,
se álnok fehér bot, se lábamnál kalap,
nem kérnék én, csak sírnám vissza, vissza
elorzott hitemet.

De mégis: nyári csillagzuhanásra
kalapomat le tenném: hátha, hátha!

A vak ló elégiája

Ebből a barázdából én ki nem lépek!
Még csillogó szemmel idetörtek, vagy ide vágytam,
ebben a barázdában vonszoltam ekét, boronát,
s meglehet kövér dög-lovak
szuszogtak mellettem kóricálva.
Mégis, e barázdából én ki nem lépek!
Ebben a barázdában ostorcsapás se fáj,
csak e barázda hagyatott nekem,
s ebből a barázdából ki nem lódít már holtig
se parancs, se ostor,
se a csábító lóhere.

A dacos Jeszenyin

Mit bánom én,
legyen a sorsom, bár Szibéria!
Útközben dalt üvöltenénk, mi, ember-farkasok,
mit bánom én, a fehér, vagy a vörös kardot,
s a csőcselék ugatását mit bánom én!
Én orosz földemet nem adom!
Nyírott sörényű lovacsám hámja, nyerge,
túrása, szuszogása, feszülő ina
csakis az enyém,
legyen a sorsom bár Szibéria!

De köznek adom dalomnak minden hangját,
ha átkozódom abban, akkor is,
ha imádkozom benne, akkor is!

Tartás

Azoknak, akik méltóságukon

kívül mindent elveszítettek.

Maradt még egy jó öltönyöm,
de nem mondom meg melyik korból!
Egy ingem ropogós fehér,
nyakkendőm is pecsételen,
zoknijaim megstoppolom,
cipőmet magam sarkalom,
már szinte Péter cár vagyok!
S mint aki örült táncba kezd,
ha már hajléka földig égett,
magamnak is kiöltözöm,
hogyan titkoljam a szegénységet.

Fehér lányok

Fehér lányok, s fiúk, boncolható e lény,
ötven kilónyi keserű humán,
forgatható már ím, tetszés szerint.
A fejfel nem törődni, az szabályos,
homloka sem magasabb, mint az átlag,
orra rendes, szemén hályog soha!
Szája szorított, mintha valamit
visszafojtottál! most is mondana.

Nézik a lábát: itt ütőér vágás,
valaki sóhajt: hogy úszhatta meg?
S baltérdén, mint az oltás hegei,
szilánk-csillagok: hogy úszhatta meg!
Csigolyáját nézik a tarkó alatt,
s felkiáltanak: hogy úszhatta meg!
Tapogatják szegénykének a hátát,
gerince szinte megkövesedett.

És váratlanul felsír egy fehér lány:
ezt a gerincet hogy úszhatta meg!

Naiv képzelgés szegénységemről

Mikor az Úr, a mondás szerint megteremtett a porból,
adott szemet, hogy lássak eget és földet,
száját, hogy suttogjak vagy üvöltsék,
nyelvet káromkodásra vagy imára,
kezet simogatásra avagy ütésre,
szívet fájdalomra vagy szerelemre.
S hogy talpra álltam, sorsomra hagyott!

De még megkínált trónnal vagy tarisznyával,
s biccentett bölcsen, én választhatok.
Szekérkeréknyi kenyeret tett elém,
és madárbögyben megférő cipócskát,
s biccentett bölcsen, én választhatok!
„A gazdagok” – és jobbra mutatott,
„a szegények” – és balra mutatott,
s rám bízta bölcsen, én választhatok!

Gazdag vágy, hagyj embernek minket

Gazdag vágy, hagyj embernek minket,
hogy ne loholjunk annyira
a kacsalábon forgó várért,
mely lehet karnyújtásnyira
már annak is, akinek őse
földre köpte a tüdejét.
Ó, hagyj, ó, hagyj embernek minket,
add, hogy ne legyünk pénz-cseléd!

Engedd, hogy barátként betérjek
a szomszédhoz, ha gazdag is,
s felidézvén a régi szépet,
jelképesen töröljön széket,
és ő, amíg velem beszélget,
ne kagylózzon az üzletfélnek,
vagy ne lesse a készüléket,
még akkor sem, ha éppen ölnek
valamerre a vagyonért!

Holnap is hagyj embernek minket,
hagyd embernek a gyermekünket,
és annak is a gyermekét!
Ha lohol is, de meg-megálljon,
nézzen az égre, s felkiáltson,
vagy sóhajtson, esetleg sírjon,
de gyönyörében: ó, de kék!

Altkor is hagyj embernek minket,
ha szitakötő-nyakkendősen,
kis tányérkával a kezünkben
üzleti szendvicset falunk!
Hozd fel a mélység-messzeségből
egyszer volt hóra kiscsikónkat,
egyszer volt kajla tehénkénket,
dédelgetett tyúkot, mely adta
a minden napra egy tojást,
mit még melegen, lajbizsebben
vittünk csengettyús szatócsboltba

cserélni sóra, paprikára,
mint ahogyan cserélném olykor
a gépzenét a citerára.

... És mindig hagyj embernek minket!
Ahogy a hívő, kérve kérlek!
Különben nem megyek veled!
Makacs vagyok! Nem engedek!
Nem engedek, mint annyi másban,
ne engedd el a rohanásban,
meleg kezét a tisztességnek!

Egy kasza suhog

Suhi, suhi! Miféle hang cseng most a fülemben,
egyenletes, mint az alvó szív dobogása,
ritmikus, ahogy a vers, mint a madár csevelye.
Suhi, suhi! Valaki kaszát suhogtat,
s lépésről lépésre közelít felém.

Köd ül a tájon, fel nyújtott ujjam begye sem látszik,
a kaszást is köd borítja tetőtől talpig,
s nem tudni van-e talpa, haja, szája, szeme,
szíve, tüdeje, vagy már csupa csontváz,
de lépésről lépésre egyre közelít,
és tud kaszálni, fülellem hallom, szívemmel megérezem.
Talán Haraszi Jani bácsi, akinek csúfoltam a dadogását,
vagy valamelyik pityergő vénység, akit riogattam a temetőn,
vagy egy rokon legény a Don-kanyarból,
vagy annyi zűrzavarban elvesztett jó barát.
Mindegy... Kezem nem kulcsolódik irgalomra,
a reménytelenség hóhérvödelén csüngve
mi marasztalna itt?!

Suhi, sulii! Egyszer majd lépegetek én is,
csakis egy szintén keserű felé.
S tudok kaszálni, ne reszkess tőlem, sorstárs!

Örökség

*hogy ne feleljek aznap, egy kőre léptem én...
Radnóti*

Van aki cselez, még incselkedik,
színelve Kháron ladikjában ül,
de itt hagyja szétszórva lényegét:

szívét, szemét vagy csordogáló véré,
hogy idegenben éljen még tovább.
Istenem, ilyen költői öröklés,
de prózain is élhetünk tovább!
Elment barátom! Volt egy parányi kuckód,
abban egy ősi sublót, s benne cipők, cipők,
barnák, feketék álltak katonásan.
Ahogy ikreké, egyforma volt a lábunk,
s ahogy mások szemet avagy szívét,
így cipőidet örököltem én,
s bármerre űz a hajsza, loholás,
szívemmel hallom: te kopogsz velem!
S megvallom majdnem szörnyű szégyenem:
minap már-már mentem a hatalomhoz,
üres zsebemnek, üres életemnek
némi irgalmat kérni, könyörögni,
egy új, úrhatnám utcán keltem át,
de meg ne törjek aznap, egy kőre léptem én,
ahogy Radnóti, még a kisdíák!

Hagyaték

(Rege)

Volt egyszer egy öreg paraszt,
aki tudta: elvermelte
munkájának színét-javát,
sejtette, hogy talán holnap
érte jön az öreg kaszás,
nem torz ember, nem lópatás,
nem kutyában megbújt ördög,
hanem egy igazi kaszás,
például az édesapja,
aki hajdan élkaszás volt.

S icit-picit eltűnődött:
uramisten, de jó lenne,
ha az apám jönne értem.
Ama suhintás előtt,
még picikét ücsörögnénk,
hányánánk-vetnénk a szavakat,
gyökerétől a hegyéig,
egy perc alatt megbeszelnénk,
miként történt, ami történt,
s miként légyen ezután.

Említetném mosolyogva,
hunyorogva, somolyogva:
emlékszel a szekeredre?

Utoljára megvasaltad,
rúdját fehérre gyalultad,
a hámfákat megfaragtad,
az erdőről lőcsöt loptál,
s még egy hátnyi fát is hoztál.

He, azután jött a sógor:
ez a szekér engem illet,
elvégre is, utoljára
én adtam egy tányér levest,
rikácsolt a sógorasszony:
én adtam egy pohár vizet!
S jöttek, jöttek, nem sorolom...
– szívem szakad –,
fölösleges.

Akár az éhes keselyűk
vijjogva valami dögre,
rácsaptak a szekeredre.
Egyik kitepte a rúdját,
másik az első kerekét,
amaz a hátsó kerekét,
negyedik az instrángfával
keringőzött maga körül:
enyém, enyém, csak az enyém,
én kúramból ivott vizet!

Mondd meg, apám, te élkaszás,
egy perc alatt mondd meg nékem:
volt vagy hatvan pölyhös libám,
jól tettem, hogy felneveltem?
Megcsúszott a zsinelytető,
jól tettem, hogy helyre raktam?
Bozót burjánzott még tegnap,
jól tettem, hogy kiszaggattam?
Amit tőled eltanulgattam,
s amire én nagy kényszerből,
nagy kínokkal ráakadtam,
jól tettem, hogy kiugattam?

Szinte szájukba ugattam?
Szólt az öreg halott apja,
aki hajdan élkaszás volt,
huncutkás mosollyal így szólt:
hallod, fiam, hallod, gyerek,
nem sajnálom a szekeret,
láttam, hadakoztál te is,
tiéd lett a verőcéje!
Jól tetted, hogy felnevelted
azt a hatvan pölyhös libát,
jól tetted, hogy helyre raktad

a megcsúszott zsindeletet,
jól tetted, hogy kiszaggattad
a bozótot, még ha tegnap,
amit tőlem tanulgattál,
s amire te nagy kényszerből
nagy kínokkal ráakadtál,
jól tetted, hogy kiugattad!

Szinte szájukba ugattad!

Ez a kis körtefa

Ez a kiskörtefa meghal,
meghal, bizony, ha nem vagyok,
száraz ágán, képzeletemben,
már halál-bagoly huhogott.
Gyökerét kóbor kutyák marták
képzeletemben, s farkasok!
Ez a kicsiny körtefa meghal,
meghal, bizony, ha nem vagyok!
De láttam egy kis élet-hajtást,
rügyecskét és egy levelet,
csak annyi volt, mint alélt szája
előtt tükrön a lehelet.
S mint válságos embert az orvos,
úgy ápoltam a fa-jövőt,
nagy szó: de a klinikai-
halálból visszahoztam őt.
S tavaszodván, engem, a doktort
virágcsokorral ünnepel,
s hála pénzét csak ősszel szórja,
ahogy már deres földre kell.

Jeszenyin sóhaja

Valami nagyot kéne tennem,
hiszen nem elég, hogy megértem
a forradalmi zűrzavart,
csengő-bongó rímeimért
hódol a dáma-koszorú!
Szeretem Isadóra Duncánt,
két lába fényes napsugár,
aranypikkelyes mindkét lába,
mint két szép mesebeli hal,
szeretem Isadóra Duncánt,
s Istenem, elveszíthetem,

ha a karjára nem teszek
egy piciny aranyperecet.

Szerelmes zsoltár

Megmérgeznék, annyira szeretlek,
de kelj fel és járj, sírnám, úgy szeretlek,
tétován járok, annyira szeretlek,
álomtól holtan, akkor is szeretlek,
hányódva ébren, altkor is szeretlek,
elvetve téled, akkor is szeretlek,
hozzád ölelve, akkor is szeretlek,
ha nap, ha jég, ha zúzmara, szeretlek,
ég, vagy pokol, én akkor is szeretlek,
ha vén bolondan, akkor is szeretlek!

Fehér leány

Volt egyszer egy fehér leány,
annak volt egy
öreg varjú öreganyja,
volt egyszer egy fehér leány,
volt annak egy hordómellű
hajdan huszár
öregapja.

Szerettem az öreg varjút,
aki hajnal hasadtával,
csőrében kis kupicával
ablakomat
megkocogta,
szerettem az öreg hordót,
aki esti pohár mellett
Isonzónak
szörnyű tüzét
lobogtatta.
Hát a leány? Fehér leány?
Itt a vége, fuss el véle?

Ha mese is, ha igaz is, nincs még vége!

Esti leltár

Ó, látod, kedvesem,
esteledik megint.
S én butaságon törtem a fejem, teljes délután,
hogy a nagy fák ugyanott állnak, mint tegnap
és nagy-nagy bogarakként
hegyek sem másztak tovább.
Folyók is csakúgy rohantak tova,
tenger-anyához vágyván.
...de mi nem vagyunk
se hegyek, se fák, se folyók,
csak hordók, s erkélyek szónokaira
felmeredő pici hangyák,
hát mit számítanám, hogy az éjszakáig
hány ember hagyott el engem,
s hány ember csapatott hozzám
ebben a forgószélben.

Variációk

Ahogy a fűzfán lágyan lebben
sok sárga kötél szelíden,
eszembe jut: bár eszem veszem,
de tovább ver még a szívem.

Eszembe jut: a fűzfán leng-leng
sok sárga kötél szelíden,
megint majdnem akasztanak engem,
s percekig ver majd a szívem.

Mélán nézem: a fűzfán hogy leng
száz sárga kötél szelíden,
most... finoman akasztanak engem,
de ellenálló a szívem!

Ahogy a fűzfa ága leng-lóg,
sárga kötélként szelíden,
eszembe jut, hogy életem, volt,
s hogy minek ver még a szívem!

Görög matróz imája

Ó, Tengeristen, nagy ám a te hatalmad,
ringatsz, ropogtatsz szeszélyed szerint,
add, hogy hazánkba hajózzunk megint,
érezni ismét ama halhatatlant!
Szájából Etna felcsapó tüzét,

fogjam kezét, a csúcsra mutatót,
halljam bordái közt a zengő kagylót,
érett fügeből adjak kóistolót,
lássam a könnyes két olajbogyót,
arcáról falgam a tengeri sót!

S ha ezt megadod, könyörgök, esendem,
minden szirénnek ellent áll a lelkem!

Zsákmány a tengertől

Hoztam onnan egy matrózsipkát,
a partra vetve leltem ott,
teteje naptól, mint a sáfrány,
belseje sótól áztatott.

Eszem tudja: Boudleri-matróz,
tengert járó vesztette el,
aki viccel az albatrosszal,
de csak ha pálinkát vedel.

Szívemmel: sok hajótöröttre
éreztem akkor, s nem csak ott...
Ha nem leszünk matrózi-népség,
vágjuk földhöz a sityakot!

Kimaradás

Elnézést, barátaim, hogy úgy köszönök el,
mint nagy vendégétől a riporter,
milliók előtt, kicsit meghatottan,
se kézfogás, se vállveregetés,
csak meghajtom a fejem, s motyogom:
Köszönöm a beszélgetést!
S a békét mentő tanácsokért is hála!
De mint hívők az imát, úgy motyogom hazáig
Nem hazudok! Őneki nem hazudok!
Hiszen ő úgysis tudja: engem csak az Isten
hívhat magához hirtelen,
és nem volt baloldali gyűlés,
ahová meghívtak tiszteletből,
mert váratlanul kipattant rólam,
hogy teljes szívvel úgysis ott vagyok.

De áldassék ő, aki érti:
nem a sör, nem a bor...

hanem, hogy fejet biccentsek felétek,
megköszönvén a közösséget.

Virágénekek

Alvirágének

Milyen butuska voltam egykor:
azt gondoltam majd vén koromban
nem kódorog a verssoromban
a boldogság és a nyomor,
felejttem, hogy üres a szív,
s ragadozó vadállat léssen,
ismét a csikorgó gyomor.
Elképzeltem, pipát tömök
nyárban szőlőlugasnak árnyán
csak úgy, papír, ceruza nélkül
fehér ruhácskás bakfisoknak
virágéneket dünnyögök.

Valódi virágének

Tavaszi szél könnyet áraszt
virágom, virágom,
már madár se választ társat
virágom, virágom.

Hát én immár hogy válasszak
virágom, virágom,
mint a rossz lányt vesznek-adnak,
virágom, virágom.

Én magamat el nem adom
virágom, virágom,
inkább magam elkaparom,
virágom, virágom.

Élőtánc

De ha mégis halál lennék,
fünek, fának nekimennék.
Először is: kaszát fennék,
s ellenségem talpa alatt
suhogna az ősi szerszám,
de a nyakát el nem szegném.

Ugrándozzon, mint a medve,
s majd brummogjon szégyenkezve!

Ásómat is kézbe venném,
kedvesemnek ágát vetném,
ágát csakis azért vetném,
hogy feküdjön mindig mellém,

s feltámadásig szeretném!

Fohász szerelemért

Istenem, most jó lenne elszerelmesedni,
vacogó számat rátapasztani kedvesemére,
öklöm szétnyílna, akár a virág,
arcát és haját simogatnám vállamra hajtott fején
E szörnyű lármát úgy vélném: csak kávéházi zaj
csak pletykázó nénikék mormolása,
s nőkről dörmögő vén urak bika-idők meséi.
Az ő szemét csodálnám, és nem merednék
az utcák ígérető plakátjaira,
ágyba bújnék vele,
és nem gondolnék olykor már-már
szép, zengő vasúti sínre.

Szerelem

És végül is, leszakad rólunk ő is,
nap voltunk, ő meg bolygók társa lett,
kószál egész nap, ki tudja merre jár-kél,
ingem alatt nem jön velem semerre,
táskába se búvik, akár a fénykép.
Mint apa, anya kérjük: hol lehet?
Talán elszállt valami messzi délre,
mint gólya, fecske, s talán visszatér,
vagy lépteit csatakos utcán rója,
fejét lehajtván sörözőkben ül,
játékgépeket nyaggat a mihaszna,
s reméljük, majd csak megkomolyodik,
rojtos nadrágban, zsebre dugott kézzel
suhancok közt egy téren tekereg,
olykor mégis közénk búvik a drága,
vacogva, mint a megrémült gyerek.

S. L. évgyűrűiből

*Mikor születtem, a kezemben kés volt...
József Attila*

1935

Mikor születtem, lefutott egy csillag,
szakállaslétre alig volt reményem,
ki hitte volna, hogy a csillaghullást
rossz életemben kétszer is megélem.

1945

Ki hitte volna, hogy jön egy tavasz,
amely zászlóként sorsokat kigöngyöl,
s hogy S. L., nemrég még „büdös paraszt”,
versben merenghet éppen Dózsa Györgyről.

... és sok-sok év

Volt fényes széltől szárnyas lobogóm,
s meglehet, olykor hamis címerem,
most csak az el nem titkolt bánatom,
és egy hűségre teremtett szívem.

1968

Akkor beláttam, asszony kell a házba,
a nászút: már a zaklatott Pozsony.
Nem tankkal mentem Csehszlovákiába,
tanúm azóta néhány vérrokon.

Az 56. születésnapomon, mikor az új népi fogalom szerint: lapátra tettek

Adj bölcs tanácsot, Istenem,
mint legyen ma az éjjelem.
Aludjak, mint a csecsemő,
avagy járkáljak hajnalig,
mint cellában az elitét?
Míg éppen ötvenhatodik
évemnek rozsdás ráncait
halálra várva csörgetem.

A 65. év

Mert rendeletre ingyen utazom
égen és földön, gépen és határon,
ladikban is, s a nagy vízen velem
dühödten evez túlsó partra Kháron.

A nyolcadik vezér

Mikor kést fentek a karra,
verekedtem erre-arra,

messze Árpád seregétől,
nem ittam a kupa vérből.

Nem lett jussom selymes fűre,
elosztották hét gyepűre.

Dobtak volna némi koncot,
ámítani a bolondot,

de én sorsomtól ütötten,
kedves lovam leütöttem,

buzogányom tűzbe vágtam,
íjamat Dunába hánytam,

s minden fűztől messze távol,
vacogtam az árvaságtól.

Búcsúztatás

Az öregember, mikor a fia zordan hazatért,
a köszöntésre sem felelt, csak hunyorogva
nézte az elesett fiút,
aki cókókját sarokba vágta,
és meglőtt madárként zuhantak
székek fészkebe a váltóruhák,
s hogy surran szégyenkezve
konyhafiókba a végső munkabér...
Ekkor egészen lehunyta a szemét,
mintha már úszna nagy-nagy vizeken,
de mégis! íme, valahol mosolyféle
dereng az arcán, szíve feldobog:
öltönyben, nyakkendőben
ott áll egy sereg közepén,
kezében lányoktól kapott virág,
másik kezében koccintó pohárka,
s névtelenhez leszáll a nagy Vezér,
és két oldalról megcsókolja az arcát,
és könnyezettető köznapi szavak:
nem felejtünk el, olykor visszavárunk!

S a munka vén gyermeke immár fiának mondja,
olyan hangosan, hogy mások is megértsék:
gúzsban táncoltan is ember volt Magyarország!

Tükör előtti rezignált sorok

Én úgy vagyok mostan, mint a legendás Rimbaud, a költő-
csoda,
akiben hirtelen megállt a dal, mint másokban a szív,
ne markoljátok szívemet a verssel, mert bicskát nyitok,
sírok, ha kérdik: miért nem cseng-bong nevem alatt a pár
sor,
hiszen tudjátok mindannyian!
Múltam se rakom sorba, mint dobozba a gyufaszálat
voltam, mi voltam, s volt, ami volt,
ruhám kopott, bár majmoltam a dendit,
s bor helyett immár tejet kortyolok,
emberkéz helyett kutyám szíját szorítom,
vele bóklászok, ugassa meg azt,
aki fehérnek képzeli, fehér hajam miatt.

Goromba sanzón

Goromba most a szám, a hangom,
nehogy a szívem megszakadjon.
Bocsásd meg, Istenem, ha mondom
jó fiadról: a Krisztusát!
Üzöm még a haláltusát!

Égetem sírkeresztemet,
S a gödrömet, mely már belep,
tíz körmömmel kikaparom,
Uram, ma még nem akarom!

Engedd elhinnem: még lehet
fejemen szögesdrót helyett
kalap, vagy halvány glória.

De ez már ájtatos ima!

A bandukoló

Nem így képzeltelek el, vén barátom,
meg sem ismerlek, itt a hegyen.
Azt mondják, ez itt csak domb és nem a Golgota,
de mégis, hátha, hátha... rád köszönök.

Itt a hegyen,

légyen ez domb, avagy Golgota,
itt, itt égnek szaladó úton,
ó, nem tejút ez, csupán kavicsos,
itt a járdátlan poros utak mentén,
ahol még él pár proletár madár,
például te, az üldözött varjak,
hát tisztelettel rád köszönök.

Itt fönn a hegyen,
ahol még vizet zokog a nyomós kutak szája,
s lovak poroszkálnak föl le és föl le, szinte aludva,
széntől halottas stráfkocsikat húzva,
ahol kíváncsi anyóka-fák leskődnek az utca felé,
ahol te letépsz egy-egy pici ágat,
amolyan gondolat elterelőnek,
ahol egy talált bottal kölyökként citerázol
a kerítés dróton valami régi harc-dal ütemet,
ahol a szinte csizmás véredek üvöltéseit túlkiabálsz
hirtelen elpártolt barátaid nevével,
az igazakét pedig elmotyogod,
mint jelszavakat a kémek.

Hajnali dalocska

Lajosom, Lajosom,
tündér álmod eloson.
S ha már keltél sziszegve,
gondolj erős zsinegre,
vagy a zengő sínekre.
Hiszen tudod, ott robog
halálos-jó rokonod.
Úri-muri lenne hát
lenyelni a tablettát,
inkább mondd, hogy miatyánk,
akkor is, ha mi Atyánk,
ne kíméld a derekát!
Nem ám bottal, doronggal,
átölelő karoddal!
... Lajosom, Lajosom,
tündér álmom odaadom,
így kezdődik: egyszer volt,
az ártatlan csak a holt.
S ha már elfogy csúf hited,
ördög viszi csúf szived,
Lajosom, Lajosom,
akkor kell a jó zsineg.

Végrendelet

Jaj, kedvesem, majd el ne égess,
mert mifelénk csak száraz krumpliszárat,
meg holmi gizgast égettek el,
embernek porrá kellett lenni,
ahogy: porból vétetett!
És semmi dísz! Sirassatok csak,
mint messze elesett bakát,
hanem figyelj a sírásókra,
nézz a körmükre, mert gálád,
olykor gálád az ember-fajta,
mert könnyen elcsal legalább
egy centit ölnyi földcskémből,
mint életemben oly sokan...

S én túrtam, jámbor-botorán.

Pici zsoltárok

1. Az ötvenhatodik évem

Istenem, mondd el most nekem,
mint lesz a holnap reggelem!
Aludjak, mint a kisgyerek?
Avagy járkáljak hajnalig,
mint cellában az elítélt,
míg éppen ötvenhatodik
esztendőm rozsdás láncait
halálra szántan csörgetem.

2. Jézus mellett

Kereszten függök Jézus mellett,
bűnös a lator, de szelíd,
s megtérek egykor-álmaimhoz,
ha az időből még telik.
Mikor „feltámadott a tenger”...

Talán nekem is engedik!

Gyász

Azt kérdezik: mért vagyok feketében,

s a nyakkendőm is mért sötét?
Sandán néznek: kitüntetésen
rázták a kezem valahol?
És néhány föníciai-lélek
zsebemben pénzt is szimatol.
Pedig ha tudnák: gyászruha,
amit tetőtől-talpig hordok:
Szabolcsban meghalt egy koma,
Vas megyében elment egy másik,
Baranyában egy harmadik,
Győrben meg a legkedvesebb...
Mit soroljak minden vidéket,
Budapestről nem is beszélek.
Hatalmas a famíliám,
népnek hívják már ezer éve,
Európa közepében!

Isten leltára

*Az Úr Illésként elviszi mind,
kiket nagyon sújt és szeret...
Ady*

Az Úristennek irodájában ott van
az emberiség minden anyakönyve,
s naponta átlapozza, mint a leltárt,
kit teremtett és kit vegyen magához,
közben motyog, .mert örök s öreg:
„Ez a sandító nem kell még nekem,
éljen száz évig, s ha bírja, tovább!”
Enyémet nézi, s hümmög bölcsesen:
„Még élhetne, de sokat küszködött,
és szenvedett is... Magammal viszem!”

S én a szekérke-sarogján ücsörgők,
ahogyan éltem, olyan csendesen.

Isten csecsemője

Engem már Isten táplál jó meleg tejceskével,
mert elhullt a fogam kétszer, s újat már nem teremt,
s hogy mosolyogjon, kúszok, csúszok előtte,
ébredés után nevét kiáltozom.
Térde a lovam, még hiszek a Pegazusban,
simogatom, vagy tépem fehér sörényét,
kezemre dádát csap, de mosolyog,

lehet, hogy voltam álnok, mégis kedvel,
és előbb-utóbb örökbe fogad,
mert örök anyaföld,
te vagy az Istenem!

Szegények

Ahogy ülnek a lépcsőn, vagy a járdán,
ahogy lábuknál sapka, vagy kalap,
ahogy mutatják sebzett testüket,
mint egykoriban Tamásnak a Krisztus,
ahogy mellettük megyek szívszorongva,
imát mormolnak, aztán szitkokat,
nem hiszik, hogy a nincs nekem is az!
... De van aki még lépcsőre nem ül,
sebét titkolván járdaszélen áll,
csalódott szájjal fütyörész egy nótát,
lássák, gondolják, csak egy nőre vár.
Minek is tudni: nincs már az a gyár!
Nézi a lépcsőt, nézi a kalapját,
s egy csonkolt ujját. Gép vágta? Kasza?

Nézi a lépcsőt, nézi a kalapját...

Csonkolt lélekkel elindul haza.

Felkelés

„Az éjjel hazafelé mentem”,
s csörgött a kirakatüveg,
egy nőtől elvették a bukszát,
nem tudni ifjú, vagy öreg.

„Háltak az utcán!” spiritiszta-
asztalként szívem megremeg:
miféle ősi parcellából
keltek fel e kísértetek!

Áthallás József Attilától

„Futtám, mint a szarvasok”,
ínség elől mezőre,
dorongoló gazdagok

verték sebet szívemre.

Folyó sodrát keresem,
mely gyógyít, vagy alámos,
csillag-forma szép sebem
nem súlyos, csak halálos.

Majd egy vackot keresek,
búvok alomágyamba,
„setét eperlevelek
hullanak a vállamra”.

Szarvasnak már nem megyek
sűrűbe, se ligetbe,
setét ormú nagy hegyek
omlottak a szívemre.

Csak az enyém!

Gyermekkorom megírta Illyés,
szenvetésem Váci Miska,
játékaimat Kormos Pista,
szerelmeimet Hárs Gyuri,
botrányaimat Soós Zoli,
keserűségemet Ladányi.
És uramisten, oly sokan!

Miről beszéljek?
Még mi van?
De az enyém, csak az enyém,
oszthatatlan tulajdonom,
akár szívem, akár az elmém,
se fondorlat, se hatalom,
el nem veheti immár tőlem,
mert nem adom, mert nem adom:
már a mellőzött kávéházban,
még a mellőzött Kassák úrra
télikabátját feladom.

Hárs György kapcsos könyve

Tavaszdik? Vagy éppen zordul?
Mégis, mintha eresz csordul,
mint a rózsza közepe,
megnyílt Hárs György füzete.
Sercegték a telefonszámok,

arcok kódjai. Felkiáltó-
jelek... Legtöbb az én nevemnél!
...Aztán: A számlát befizetni!
Ennek a százasát megadni!
Ezzel a marhával leülni,
mert megőrül az árvaságtól.

S holnap délután verset írni!

Csak holnap? Holnap délután?...
De még volt ott egy tiszta lap
és rápördült két zabi-verssor
csikó csengőként csengeni.

Nem tudom mért sírok, de sírok,
szívembe bokszol a suhanc,
hogy szétzúzza a csikó csengőt
valami vad Rimbaud-i dac:
egy nemzedék legnagyobb hallgatója
azért is én leszek!

A régi szonettek

Ó, csodálatos jó tanár urak,
akik otthon, titokban éjszaka,
mintha csak azért égetnék a lámpát,
hogy dolgozatra írjanak pirost,
ám hajnalig szonettet fabrikáltak,
olyan gondosan mint az aratók,
dülők végén a búzacoszorút.
Két mondat között tétován megálltak
gyöngyös homlokkal, mint akik kaszálnak.
Aztán rejtették könyvlapok közé:
minek is tudni mindent a családnak!

S talán-talán egy borközi barátnak
olykor felmondtak egyet,
s nem loholtak véle piacra, nem!

Csak mutogatták szájszögletben mosollyal,
mint más a hobbikertet.

Hajnal Erzsí (1957-ben)

Hajnal Erzsí a szigorú
személyzetis, szemembe nézett,

azután anya-mozdulattal
megsimogatta arcomat:
no, gyere te kis ál-ellenség,
egyél egy tányér bablevest!
Zöldséggel főztem, s csipetkével,
anyád is így főzte tudom,
parasztosan, ha nincs is csizmád,
látom a csontos arcodon.
Szabadkoztam: már ettem tegnap,
manapság ennyi kell nekem!
És szemem esőverte ablak,
amíg a levesét nyelem.
Hajnal Erzszi a szigorú
személyzetis, legyen dicső,
még azért is, mert Hárs György, a költő-
testvérem édesanyja ő.

Az a nagy pillanat

Az a nagy pillanat: a letartóztatás!

Ott, falnak támasztván a fejem, mintha omlana össze a ház,
terpeszben állva moccsatlan, akár a gyökér,
ujjamba harapva olykor, szinte, hogy élek-é?
Testemet végig tapogatták, mint később az úriszabók:
keresték farzsebemben a fegyvert,
szivarzsebemben mérget,
belső zsebemben a szívem fölött,
nem tudom, mit kerestek.
De akkor, több volt az én bajom,
annál, hogy keseregjek,
több volt az én bajom, több volt az én bajom,
annál, hogy megijedjek,
több volt az én bajom, több volt az én bajom,
annál, amit ők hittek.
Talán ha pisztoly, mérge...
Kés hegye, zsilettpenge.
Csuklóm nyiszálni szemüveg-darab...
Nem tartom fejjel a házat,
nem dermedek gyökérré percre sem,
s már el nem mondhatom, ami sósavként rágott:
belső zsebem alatt
a szívemben
megtartom-e mégis a kommunizmust.

Egy budai kocsmában

Nyakamon sárga nyakkendő volt,
Ladányién fekete garbó,
külsőre kisvárosi majmok,
de nagyvárosi éjszakában.
Ladányi gomblyukában szegfű,
enyémben lopott rózsabimbó,
mint a nyakkendőm, olyan sárga.
Az én kezem lotyó kezében,
Ladányiét már Isten fogta,
s mint részeges urát az asszony
húzta, cibálta, ráncigálta,
haza is vitte botorkálva
egy csupa kék padlásszobába:
Égbe! S ha van, az öröklétbe.

Rokkant tánc

Istenem, hagyjuk már e csárdást,
lábam törött, derekam csámpás.

S tudod, sohase voltam krózus,
tömlőmbe vizet töltött Jézus.

Barátaim, kik bajból húztak,
liliomos ágyban alusznak.

Lábam törött, derekam csámpás,
könyörgöm, hagyjuk már e csárdást!

Bocsásd meg, ha tán bűnbe estem,
sosem magamért cselekedtem.

S mint oldozó imáim egyszer:
elmondom nyolcvankilencedszer.

Szenilis dalocska

Most, hogy megint árva-szegény
elnémult senki fia lettem,
átkozva elfelejteném
a percet is, mikor születtem.

De Archimédesz lelke él,
s új törvény sajdít fel szívemben:
minél többet felejték én,

annál többen felejtitek engem!

Átoktól fohászig

Istenem, annyi szenvedést
zúdíts rájuk, mint ők az én szívemre!
De átok ez! Uram, segélj!
Elharapom nyelvem hegyét:
add nekik csak a negyedét,
de inkább csak a nyolcadát,
de inkább csak a tizedét.

Semmit, semmit se adj nekik!

Uram, hallgass meg, és segíts!

Jaj, annyi jajszót

Istenem, jaj,
Mért adtál nekem őszt!
Mélázni elfutó méz napokat, miért!
Odú-estéket, lúdbőrös hajnalokat,
s ünnepeket! Nem a vasárnapokat bánom!
Jeles napokat mért adtál, minek!
Évforduló: megannyi eltört élet,
évforduló: megannyi kivérezett szándék!
Ama aradi kézcsókot minek adtad!
És száz év múlva miért is bolondoztál
már embertalpra álló gyermekeddel:
mint cukrot adtad, azután visszavetted
dér havában a zsenge márciust,
és édes álmaimból miért is zaklatott fel
már farkas szájban síró gida-jaj:
„Ma hajnalban...”

Jaj, ennyi jajszót mért adtál, uram!

Vers a káromkodásról

Volt úgy, hogy vak dühömben,
nem is néztem a naptárt,
szidtalak, Magyarország,
midőn a csendes éjben

pityeregtek a gyertyák,
midőn a hangos éjben
a Himnuszt elcincogták.
Ha káromkodnék, most is,
bocsásd meg Magyarország!
Bocsásd, bocsásd meg azt is,
hogy pörlő gyermekszámra
nem tett csittet a drága
március rügye sem,
május bimbója se,
pedig az úgy kell nékem,
mint édesanyám melle
valaha, hajdanában.
Ó, jó dühömben most is
van úgy, hogy olykor-olykor
Naptárra fel se nézek...
de káromkodtam én már
Nagypéntek délelőtt is,
a templom küszöbén is,
s tudom, a tele szívért
Pokolra nem jutok,
tisztító pitvarában:
a purgatóriumban,
pedig már megfordultam.

Vers a nosztalgiáról

Amikor győztesen leteper,
mikor szívemre dobbant páros lábbal,
mikor torkomat marja, mint a sírás,
mikor már életveszélyes,
mint érben a vérrögöcske,
a bennem szorult
tücsök-szökkenésnyi gyermekkorom meséje,
az ifjúság már nevetségesen törpe
nyavalygásainak meséje,
a férfikor élet-halál komoly
kudarcainak meséje,
akkor én bátran megnyitom a beszéd zsilipjeit,
a legkényesebb szavak előtt is átharapom a gátat,
mert én ezerkilencszáz harminc öt elejétől
egyike voltam Magyarország fűszálainak,
az vagyok ma is,
az leszek kétezerben is.

Halló!

Ezerkilencszáz valahányban,
hozták nekem a tüzelőt,
nevem sehol, sehol kiírva,
borzongva vártam a jövőt.

De szállt a szénporos világban:
Simonék! Halló, Simonék!
Dehogy ugrottam, beljebb bújtam,
mint állat, hogyha zeng az ég.

Mint a megdöbbszent kicsi állat,
szíve se moccan, úgy lapít...
...Motyóm kimúlt újságpapírban...
mindennap vártam valakit.

És megcsodálták, ahogy végül
húszéves nyúzott vén totyog.
Rossz helyen járunk? Nem itt laknak?
De itt! De egyedül vagyok!

A jó szóra szomjazó pásztor

Jaj, ez a csend!
Mint a kullancs, bőröm alá
fúródik ez a csend,
már a szívemet szaglássza ez a csend,
szám széle vacog tőle,
kezem ormótlan bunkóvá feszül,
kínomban számlálom ujjaimat,
akár a bezárt gyermek,
a csendben hátrafelé élek? Emlékezem,
mint a padkára ültetett öreg.
Pedig naponta erre jár a gazda,
kalapot emel, kezét ráz, köszön...

Hát nyájam, legalább te bégesd, hogy mindig
a legjobb legelőt keresem,
a sántikáló körmét bicsakommal
azonnal lenyesem,
s ha volna ordas, lenne rá botom,
a csengőt, a kolompot, a pergőt
méltatlanra én rá nem aggatom!
Igaz-e kutyám, igaz-e kosom?

...Kalapot emel, kezét ráz, köszön...

Üzenet napkeletről

Itt zord az idő, az égen sasok verekednek,
cibálják egymás tollát irgalmatlanul,
tegnap bokáig jártam a pillékben,
ma már csizmám is elmerül,
kucsmát kellett vennem, képzelheted!
Amúgy: a szálló jó meleg,
amúgy: a népek mosolyognak, nevetnek,
és káromkodnak, hiszen emberek.
S beszédbe merülnek, mint régen
az új helyzetéről, Jeszenyin idejében...

Hol már a szív a torokból, Istenem!

Ahogy tojásból húsvéti napra, fűre,
kopogtat a szabadság csibecsőre.
Fohászkodjatok érte, mert ha itt...
fohászkodjatok, akkor ott... örök!

Őszutói óda

Istenem, ez a gyönyörű ősz-idő!

Máshol már hó szital és zúzmara,
én meg itten egy rozzant kerti széken...
fölöttem Jézust eláruló galagonya
piroslik, átkozottal! Pirosán,
előttem fű zöldell, már forradalmár-bátran,
s közöttük arcom fehérje, lobogónk közepének.
Istenem, akit ismerlek kölyök korom óta:
Tóth Árpád versének homlokán trónoltál méltóságosan,
aztán Ladányi verseiben bujdokoltál szüntelenül
„gyűrött, megázott glóriával”,
ne hozz kertemre hirtelen fagyot!
Ó, vedd el tőlem, ha lehet, örökre,
eme olcsó történelmi hasonlatot!
Adj a kezünkbe dobálni hócsibéket,
csak attól hulljon orrunk vére a dombon,
adj a szánkó alá, a vasnak picikét sírni,
csizmasaroknak kedvesen csikorogni,
vetések hétalvó testére paplant, puhát.

Szögetsdrót-börtön ne legyen hazám,
fenyő álljon a börtön udvarán!

Mint az akáccal a föld

Én úgy vagyok veled, édes Magyarország,
mint az akáccal a föld:
látszólag én táplállak
munkám lehulló lombjaival,
pedig húsodból vagyok,
ezer meg ezer köldökzsinóron át
szívedből élek, mióta megszülettem,
így nem csoda, hogy volt bennem erő
átkelni annyi lehetetlenen,
és bátorság is elszánt puliként
visszavicsorogni,
még akkor is ha komondor-magas volt
némely ellenfelem.

A hírek, azok a hírek!

És végül is, nincs nekünk nagy bajunk!
Csupán a hírek, ó, azok a hírek!
melyek nem az újságból zörögnek,
s nem éterszárnyon szállnak szíven ütni,
jönnek szél hátán, napsugáron át,
ködként peregnek csorgó éjszakán:
ez a barátunk meggazdagodott,
az a barátunk elszegényedett,
ez a barátunk bizony, rákapott,
másik barátunk végleg leszokott,
ez a barátunk nyakát szegte a
hiába-harcban – szél ellen füttyült,
másik barátunk, hogy magasra szállt,
fejét már góg emeli még tovább
s már sziszegjük: az undok napraforgó!

...De végülis: egyformán kong a szó,
ha majd sötét párnauszályon úszik
a jól megszolgált, vág)' csak úgy vetett
kitüntetésünk vak szemünk előtt.

Utódok

Szülessenek tíz picu ujjal,
fényes szemmel, egyetlen orral,
egy ajakkal, egyetlen szájjal,
anyát kereső cummogással.
Ha lányok, lengjenek szépen,

ha fiúk, szóljanak szépen,
szebben, mint az öreg akart.
Szabadsághős egy se legyen,
ne ríkasson fenn a hegyen
se öreget, se fiatal
egyikük se kőkeresztként,
forradalmár mind úgy legyen,
nehogy kétszer is temessék.

Remény-fohász

Szeretném látni végre a mosolyt,
az ismeretlenét, csak úgy az utcasarkon,
kicsiny gúnárok s kis libuskák arcán,
erdei manó vénemberekén,
vasorrú bába anyókák szemén,
meg a lődörgő jó legényekén,
a ránk tekintő úristen szemén.
Munkát daloljon gép és költemény,
hogy a szegény se így legyen szegény,
hogy a szegénynek legyen még remény.
És nem naponta sóhajtani, nem!
Hogy Isten áldd meg... Áldd meg Istenem

Csak úgy, egy fohász

Istenem, add, hogy csendesebb legyen,
nem kívánom, hogy undok vartyogó
békát varázsolj, ahogy a mese.
Nem akarom, hogy új dolgod legyen:
két lábon járó alkoss, Istenem,
a lényből, aki napsütötte tájra
kígyóként csúszik, bőrét szerte hányva,
és csúszik, csúszik, hol még süt a nap,
aztán villog a falat-félelem
tokája fölött, szemüveg alatt.

Anyánk szárnya

Anyánkhöz kéne bújni mostan
vigaszért, mert a sors kemény,
mesélje népmeséi hosszan,
hogy mit tegyünk, ha nincs kenyér,

s már minden hitből kifosztottan
szívébe sírni: nincs remény!

A Meteorák alatt

Ó, adjatok egy ódon kötélhágcsót,
vállamra fából víznek kulacsot,
vászon-tarisznyát száradó szentkenyérnek,
szakállam megnő, majd ha fönt vagyok.
A mellem máris horpadt, akár a szenté,
tört arcom helyén ikon-kép ragyog,
suttogott imám harsogják a sziklák,
ha elhiszem, ha újra elhiszem,
hogy alázatos térítő vagyok.

Jeszenyin kutyája

Farkamat hogy behúztam,
s fülem felcsaptam magasra,
azt hittem, már megúsztam,
s vén kutyának csont a haszna.

Gazda nélkül élek itt,
immár fülelvén e földön:
nehogy mészkövedőbe öljön,
kiért tettem valamit.

Hátrahagyott kézirat

Áthúzva, fölé írva, majd alá,
megint áthúzva, aztán visszaírva,
alaktalan már, szinte fejtörő.
De ének!
Azaz nevezzük versnek, költeménynek.

Azért kuszáit, hogy jobban megértsétek!

**Ez a
260
példány**

**ISBN 978-963-06-6733-3
ISSN 0866-4420**

Felelős kiadó Simon Lajosné

Felelős szerkesztő Tabák András

**2009 Vasas-Köz kft nyomda
Felelős vezető Badó Géza**

Terjeszti a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság
